

Валентина Балахтар

**ПСИХОЛОГІЯ
ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ
З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Монографія

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ Г. С. КОСТЮКА

Валентина Балахтар

**ПСИХОЛОГІЯ
ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ
З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Монографія

Київ-2018

УДК 159.923.2:364-051

Б20

Рекомендовано

*до друку Вченою радою Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН
України (протокол №10 від 29 листопада 2018 року)*

Рецензенти:

Максименко Сергій Дмитрович – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, академік-секретар відділення психології, вікової фізіології та дефектології НАПН України;

Данилюк Іван Васильович – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Ставицька Світлана Олексіївна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології та психотерапії НПУ імені М. П. Драгоманова

Балахтар В.

Б20 Психологія особистості фахівця з соціальної роботи : монографія / В. Балахтар. – К. : Талком, 2018. – 386 с.

ISBN

У монографії «Психологія особистості фахівця з соціальної роботи» викладено основні теоретико-методологічні підходи до проблеми становлення особистості фахівця з соціальної роботи, його сутність, соціально-психологічні особливості, показники та умови. Розроблено концептуальну модель становлення особистості фахівця з соціальної роботи з урахуванням соціально-психологічної специфіки професійної діяльності. Представлено результати емпіричного дослідження особливостей та професійно-особистісних новоутворень на різних стадіях становлення особистості фахівців з соціальної роботи. Обґрунтовано систему соціально-психологічного супроводу становлення особистості фахівця з соціальної роботи на різних стадіях його професіоналізації. Розроблено та експериментально доведено ефективність програми сприяння його становленню на рівнях базової професійної підготовки, первинної та вторинної професіоналізації.

Монографія може становити інтерес для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти та фахівців у сфері соціальної роботи.

УДК159.923.2:364-051

© Балахтар В. В., 2018

©

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	14
1.1. Основні наукові підходи до проблеми становлення особистості у вітчизняній та зарубіжній науці	14
1.2. Сутність і складові становлення особистості фахівця	42
1.3. Соціально-психологічна специфіка професійної діяльності фахівця з соціальної роботи	67
1.4. Теоретична модель становлення особистості фахівця з соціальної роботи	90
<i>Висновки до першого розділу</i>	108
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	111
2.1. Методологічні засади дослідження становлення особистості фахівця з соціальної роботи	111
2.2. Обґрунтування методичного забезпечення дослідження становлення особистості фахівця з соціальної роботи	126
2.3. Організація дослідження становлення особистості фахівця з соціальної роботи	134
<i>Висновки до другого розділу</i>	139
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	141
3.1. Особливості становлення особистості фахівців з соціальної роботи у ціннісно-мотиваційній сфері	141
3.2. Особливості становлення особистості фахівців з соціальної роботи у когнітивно-афективній сфері	158
3.3. Особливості становлення особистості фахівців з соціальної роботи у конативно-рефлексивній сфері	184
<i>Висновки до третього розділу</i>	206

РОЗДІЛ 4. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИХ НОВОУТВОРЕНЬ НА РІЗНИХ СТАДІЯХ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦІВ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	209
4.1. Соціально-психологічні особливості самовизначення фахівців з соціальної роботи	209
4.2. Соціально-психологічні особливості самопроекування (життєконструювання) професійного шляху фахівців з соціальної роботи	216
4.3. Саморегуляція фахівців з соціальної роботи у професійній діяльності	227
4.4. Самоствердження та самовдосконалення фахівців з соціальної роботи у професійній діяльності	239
4.5. Самореалізація фахівця як професіонала, досягнення «акме»	249
4.6. Рефлексія професійного досвіду і самотворення смислу подальшого життєвого шляху	261
<i>Висновки до четвертого розділ</i>	271
РОЗДІЛ 5. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ЙОГО ПРОФЕСОНАЛІЗАЦІЇ	275
5.1. Соціально-психологічний супровід професіоналізації фахівця з соціальної роботи	275
5.2. Соціально-психологічні особливості супроводу професіоналізації фахівця з соціальної роботи на стадії професійної підготовки	289
5.3. Соціально-психологічне забезпечення становлення особистості фахівця з соціальної роботи у практичній професійній діяльності	308
<i>Висновки до п'ятого розділу</i>	324
ПІСЛЯМОВА	326
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	330
ДОДАТКИ	384